

EPISTOLA CCLXX¹.

Augustino Anonymus (non enim Hieronymus, uti ex stylo liquet, tametsi in ipsius epistolis hæc edita sit numero 40.) significans se mærore gravi affectum quod ipsum cum Severo simul non repererit in urbe Leges, et quanto ipsum amore prosequatur exponens.

« CUM in urbem Leges anteriori tempore commeassem. nimium sum contristatus, quod te totum ibidem minime potui reperire. Inveni enim te medium, et, ut ita dicam, partem animæ tuæ, Severum charissimum (27), de quo ex parte gavisus sum. Perfecte enim gauderem, si te totum invenirem: unde ex parte, qua te repereram, gratulabar; et propter partem tuam, quam nequaquam cernebam, omnibus modis contristabar. Proinde dixi animæ meæ. « Quare tristis es, et quare conturbas me¹? » Spera in Deo, et faciet præsentem amicum, quem diligis. Unde confido in Domino et spero, quod me faciet de tua visione gratulari. O si oculis cerni dilectio posset! profecto videres, quanta apud te nostra esset dilectio. Aut enim æquiparans dilectioni tuæ, magnum tibi afferret imitationis studium. Ergo, quia in Domino te diligo, dilige diligentem. Et ut cæteri tecum diligant, per ecclesiasticam auctoritatem hortare. Nam quod petis in litteris tuis, ut ego pro te orem; id recte facerem, si ego ipse a peccatis liber essem, ut pro aliis liceret orare. Et ideo te admonéo, ut orationes assiduas animi tui pro me

¹ Accedit huic editioni. quæ autem 270 erat, nunc 206. — ² Psal. xxxi, 6.

emittas ad Dominum: et memor professionis, illam ante oculos tuos constituas diem, in qua justus ab auditu malo non timebit⁴; et ideo justus non timebit, quia non audiet, « Vade in ignem æternum, » sed, « Veni benedicte » Patris mei, percipe regnum². » Ad quod nos perducatur, qui vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.»

SANCTI AUGUSTINI

EPISTOLÆ AD MAXIMUM

HACTENUS INEDITE FRAGMENTUM.

In Primasii super Apocalypsim commentariis repertum, lib. 2 ad hæc verba: *Hos septem quin etiam gradus... idem doctor amplissimus Augustinus multis memorat: ad Maximum (28) denique scribens dicit sic:*

PRÆCEPTIS Dei, quæ ut bene agamus accepimus, vitam tuam moresque conformes, a religioso timore incipiens. « Initium enim sapientiæ timor Domini²: » ubi frangitur et debilitatur humana superbia. Deinde ut pietate mansuetus et mitis, etiam quæ nondum intelligis; et quæ imperitis videntur absurda sibi que contraria in Scripturis sanctis, non oblucteris animosa contentione; nec superimponas sensum tuum sensibus divinorum librorum; sed cedas potius, atque intellectum mitis differas, quam secretum immitis accuses. Tertio, cum tibi ad cognitionem tui aperiri cœperit infirmitas humana, et scieris ubi jaceas, quam pœnalia vincula mortalitatis de Adam propagatus tecum trahas, et quam longe peregrineris a Domino; atque pervideris aliam legem in membris tuis

¹ Psal. cx, 10. — ² Matth. 24 et 28. — ³ Psal. cx, 10.

repugnantem legi mentis tuæ, et captivum te ducentem in lege peccati, quæ est in membris tuis, exclames, « Miser ego homo, quis me liberabit de corpore mortis » hujus¹? » ut te lugentem consoletur, liberationem ipsam pollicens gratia Dei per Jesum Christum Dominum nostrum. Quarto jam desidera te implere justitiam multo vehementius atque ferventius, quam a nequissimis hominibus voluptates carnis desiderari solent; nisi quod in spe adjutorii divini est in isto appetitu tranquillior ardor, et flamma securior. In isto autem quarto vitæ gradu orationibus instanter incumbitur, ut esurientibus et sitientibus saturitas justitiæ concedatur, ut non solum onerosum non sit, verumetiam delectet abstinere a voluptate omnis corruptionis, sive suæ, sive alterius, vel obluctando: quod ut facile divinitus tribuatur, quintus adjungitur, consilium exhibendæ misericordiæ, ut in eo quod potes adjuves inopem; quia in eo quod nondum potes, ab Omnipotente adjuvari cupis. Munus autem misericordiæ geminum est, cum vindicta donatur, et cum humanitas exhibetur. Quæ duo breviter Dominus ita complexus est: « Dimittite, et dimittetur vobis; date, » et dabitur vobis². » Hoc autem opus etiam ad mundationem cordis valet, ut quantum in hac vita licet, incommutabilem Dei substantiam pura intelligentia cernere valeamus. Tenetur enim aliquid adversus nos, quod relaxandum est, ut acies nostra erumpat in lucem: unde ipse Dominus, « Verum date, inquit, eleemosynam, et » ecce omnia munda sunt vobis³. » Quapropter sexta consequitur cordis ipsa mundatio. Ut autem in lucem veram rectus et purus dirigatur aspectus, neque illa quæ bene atque laudabiliter facimus, neque illa quæ acute sagaciterque dispicimus, ad finem placendi hominibus,

¹ Rom. vii, 24. — ² Luc. vi, 37, 38. — ³ Id. xi, 41.

vel subveniendi necessitatibus corporis referenda sunt. Gratis enim se vult Deus coli: quia neque quidquam est propter quod ipse appetendus sit. Cum ad istam intelligentiæ puritatem bonæ vitæ gradibus venerimus, sive tardius, sive celerius, tunc dicere audeamus, valere nos aliquantum mente contingere summæ atque ineffabilis Trinitatis unitatem: ubi summa pax erit; quia ultra quod expectetur non est, cum reformati ad sui generis imaginem filii Dei ex hominibus facti, paterna incommutabilitate perfruuntur. Primo enim, « Beati » pauperes spiritu: » ubi timor Dei est. Deinde, « Beati » mites: » ubi pietatis docilis. Tertio, « Beati lugentes: » ubi scientia propriæ infirmitatis. Quarto, « Beati qui » esuriunt et sitiunt justitiam⁴: » ubi fortitudo eonandi domitas habere libidines. Quinto, « Beati misericordes » quoniam ipsorum miserebitur: » ubi consilium est adjuvandi, ut adjuvari merearis. Tunc ad sextum pervenitur gradum, in quo dicitur, « Beati mundo corde, » quoniam ipsi Deum videbunt: » ubi purus intellectus et habilis ad intelligendum quantumcumque ex parte Trinitatem cernere non potest, nisi et laudem humanam non appetamus, quamvis laudanda faciamus. Proinde septimo gradu pervenimus ad pacis illius tranquillitatem, quam dare non potest mundus. Nam etiam illis virtutibus quatuor, quas memorabili pridem industria Philosophi quoque indagare potuerunt, id est, prudentiæ, fortitudini, temperantiæ, atque justitiæ, si ad perfectum religionis cultum tria hæc jungentes addamus, id est, fidem, spem et charitatem, septenarium profecto numerum invenimus. Recte enim hæc tria non omittuntur, sine quibus nec Deum colere, nec ei quemquam novimus posse placere.

⁴ Math. v, 3 et seqq.